

Regelbunden tillsyn i Klockarskolan

Grundskola årskurs 7-9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Säter kommun under hösten 2009 och besökt Klockar skolan den 3 september. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 3 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Klockarskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Klockarskolan intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Klockarskolan	Antal elever
Grundskola	330

Källa: Skolans egna uppgifter okt 2009

Klockarskolan är Säter kommuns enda årskurs 7-9 skola. Skolans verksamhet är uppdelad i tre arbetslag: Monet årskurs 7, Zorn årskurs 8 och Chagall årskurs 9. Ett av arbetslagen arbetar mer uttalat med profilinriktning jämfört med de övriga två arbetslagen. Skolan leds av rektor och en biträdande rektor.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Klockarskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommungrupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	196,6	198	196,1	192	192,9	192,9	205,8	209,3
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	76	78	68	67	73	73	78	76
Andel (%) behöriga till nationellt program	93	91	91	92	90	90	90	89

Källa: Skolverkets officiella statistik

Kommentar och bedömning:

Av tabell 2 framgår att meritvärdet 2008 var 192,9 vilket är lägre än motsvarande resultat för riket och jämförbar kommungrupp. Det genomsnittliga meritvärdet har sjunkit jämfört med tidigare år. Andelen behöriga till nationellt program på gymnasieskolan är 90 procent, ett resultat som ligger högre än motsvarande resultat för riket och i paritet

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen (pendlingskommuner)

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

med jämförbar kommungrupp. Även detta resultat har sjunkit något jämfört med tidigare år.

Andelen elever som når målen i alla ämnen, 73 procent 2008, ligger under motsvarande resultat för riket. Vid tillsynsbesöket kunde Skolinspektionen ta del av skolans egen och ännu inte officiell statistik gällande resultat för 2009. Den statistiken visar att det genomsnittliga meritvärdet förbättrats med 11 poäng till 203,4 poäng, andelen behöriga till nationellt program ökat till 97 procent samt att andelen som uppnått målen i alla ämnen ökat till 78 procent.

Både det genomsnittliga meritvärdet och betygsresultaten skiljer sig stort mellan pojkar och flickor. Skillnaden mellan flickors och pojkars genomsnittliga meritvärde är 28 poäng. För flickor uppgår det genomsnittliga meritvärdet till 207 poäng och för pojkar till 179 poäng. När det gäller skillnad i betygsresultat mellan pojkar och flickor visar Skolverkets statistik från 2008 till exempel att i ämnet bild nådde 4 procent av pojkarna betyget MVG jämfört med 20 procent av flickorna. I den grupp som erhöll ämnesspecifikt betyg i biologi nådde 25 procent av flickorna betyget MVG. Ingen av pojkarna nådde MVG, drygt 15 procent av pojkarna nådde inte målen. Flickorna är även i större utsträckning behöriga till nationella program. Skillnaden i resultat har enligt skolan ytterligare ökat 2009. Skolan har inte närmare analyserat skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor.

Enligt skolans egna uppgifter visar resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 9 på Klockarskolan att 100 procent av eleverna uppnådde godkänt i svenska, 99 procent i engelska och 87 procent i matematik. (se vidare punkt 1.3.1)

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektionen att Klockarskolan i högre grad behöver analysera och utvärdera skillnaden mellan pojkars och flickors resultat. Skolan behöver fortsätta sina ansträngningar med att förbättra kunskapsresultaten då mer än var fjärde elev 2009 inte uppnår målen i samtliga ämnen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Av Skolverkets Allmänna råd, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen, framgår att planen ska vara framåtsyftande och att omdömen om elevens kunskapsutveckling får vara betygsliknande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. På Klockarskolan upprättas individuella utvecklingsplaner för varje elev i samband med utvecklingssamtal. Skriftliga omdömen skickas hem till eleven inför utvecklingssamtalet. Dessa skriftliga omdömen visar tydligt vilka av kursplanernas uppnåendemål som eleven uppnått. Även om det finns en variation mellan olika ämnen så saknas till stor del kopplingen till läroplanens och kursplanernas mål av att sträva mot. Beskrivningar och värderingar av elevens personliga egenskaper återfinns i flera av de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av. När det gäller den framåtsyftande delen framgår inte tydligt vilka insatser som ska göras av skolan för att eleverna ska stimuleras till framgång i arbetet. Även former för utvärdering av insatserna saknas i stor utsträckning. Skolinspektionen bedömer att kvaliteten i skolans individuella utvecklingsplaner behöver förbättras. Den individuella utvecklingsplanen ska innehålla en tydlig framåtsyftande planering där skolans insatser, med utgångspunkt i de nationella kursplanernas mål att sträva mot, ska framgå. De skriftliga omdömena bör utformas så att alla berörda ser och förstår elevens utvecklingsmöjligheter i syfte att stimulera till fortsatt lärande och högre måluppfyllelse.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Relationen mellan betyg på nationella ämnesprov och slutbetyg i ämnet matematik

Tabell 3: Andel elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget i matematik. 162 elever genomförde provet år 2008.

	Klockarskolan				Riket ⁴
	2005	2006	2007	2008	2008
Lägre	1,1	1,0	1,2	.	1,6
Lika	77,1	60,0	67,9	71,3	74,0
Högre	21,7	39,0	31,0	28,8	24,4

Källa: Skolverkets statistikdatabas SIRIS, 2009

. = Uppgift saknas

Motivering

Enligt 7 kap. 10 § grundskoleförordningen ska de nationella ämnesproven användas för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning i årskurs 9.

Av tabell 3 ovan går att utläsa att i matematik är diskrepansen tydlig mellan resultatet från de nationella ämnesproven och det slutgiltiga betyget eleverna sedan får. 28,8 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än vad de enligt proven uppnått. Diskrepansen är avsevärt större när det gäller matematik än svenska och engelska. Skillnaden har, enligt rektorn och lärarna, inte diskuterats och analyserats på skolan i någon högre utsträckning.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver diskutera och analysera skillnaden mellan resultat på ämnesprov och satta betyg för att bibehålla en likvärdig betygssättning inom skolan men också inom riket.

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 8 § grundskoleförordningen ska, när betyg sätts efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och de betygs-

⁴ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

kriterier som har fastställs för ämnena och ämnesblocken. Av Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94, avsnitt 2.7 Bedömning och betyg, framgår bl.a. följande. Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan. Av Skolverkets allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning framgår att det är viktigt att det förs diskussioner om tolkningar av kursplaner och betygskriterier mellan lärare bland annat för att skapa likvärdiga förutsättningar för bedömning av eleverna i skolan och i olika skolor i riket. Rektorn ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

I intervjuer med personal och elever framkommer det att vid bedömning och betygssättning utgår en del lärare från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna medan andra lärare använder sig mer av Säter kommuns lokala bedömningsunderlag för skolår 1-9. Skolinspektionen har tagit del av de lokala bedömningsunderlagen och kan konstatera att dessa inte alltid stämmer överens med de nationella målen. Vid tolkningen av de nationella målen har bedömningsunderlagen förenklats och i flera fall hamnat på en för låg kunskapsnivå jämfört med kraven från de nationella målen. Rektorn bekräftar att det råder en viss osäkerhet kring vilket bedömningsunderlag som ska gälla vid bedömning och betygssättning. Eleverna upplever vidare att det finns dolda betygskriterier i form av trevligt uppträdande eller att inte be om hjälp för ofta.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att säkerställa att de lokala bedömningsgrunderna harmoniserar med de nationella målen. Diskussioner behöver initieras mellan lärare om tolkningar av kursplaner och betygskriterier för att skapa likvärdiga förutsättningar för bedömning av eleverna i Klockarskolan.

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 9 § grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnet. Betyg ska inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. I dessa fall ska en skriftlig bedömning av elevens kunskaper i ämnet eller ämnesblocket ges. Av bedömningen kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Bedömningen ska undertecknas av läraren. Enligt 7 kap. 11 § grundskoleförordningen ska en elevs betyg antecknas i en betygskatalog. Beslut att inte sätta betyg i ett

ämne eller ett ämnesblock ska också antecknas i betygskatalogen.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal skriftliga bedömningar och kan konstatera att dessa inte uppfyller förordningens krav. Bedömningarna utgörs av ett konstaterande att eleven inte nått målen för ämnet. Av de skrivna kommentarerna till bedömningen framgår inte vilka mål eleven har uppnått. Kommentarna är oftast mycket knappa och beskriver till exempel bristande närvaro eller enbart upprepar att målen inte uppnåtts. Tillsynen visar vidare att skolan saknar tydliga rutiner när det gäller hanterandet av betygskatalog. Bland annat är inte alla betyg signerade av betygssättande lärare.

Skolinspektionens bedömning är att skolan behöver vidta åtgärder vad gäller skriftliga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling så att de på ett tydligt sätt anger vilka mål eleven nått i de olika ämnena samt eventuellt vilka stödåtgärder som vidtagits. Skolan behöver utarbeta tydliga rutiner för en rättsäker hantering av betygskatalogen.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet, Lpo 94, kapitel 2, Mål och riktlinjer, framgår att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Av avsnitt 2.2 framgår bland annat att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden.

I intervjuer med rektorn, lärare och elever på Klockarskolan framkommer att det råder osäkerhet kring betydelsen av mål att sträva mot. Att utgångspunkten i skolans pedagogiska planering ska vara mål att sträva mot framgår inte tydligt. Tillsynen visar att det är beroende av vilket ämne eller vilken lärare eleven har när det gäller i vilken grad läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot genomsyrar undervisningen. Eleverna bekräftar detta och beskriver att hos vissa lärare får de i mindre omfattning träna på att till exempel diskutera och argumentera. Hos andra lärare utgår undervisningen mer från läroplanens mål att

sträva mot och tillfällen ges att till exempel utveckla sin nyfikenhet och lust att lära. Enligt Sätters kommun ska de gemensamt framtagna bedömningsunderlagen ligga till grund för planeringen av undervisningen. Skolinspektionen har tagit del av bedömningsunderlagen och kan konstatera att kursplanernas mål att sträva mot saknas till stor del.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla arbetet så att all undervisning tar sin inriktning i kursplanernas mål att sträva mot oberoende av ämne eller lärare.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 4 kap. 2 § skollagen anges att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas och att inflytandet ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt Lpo 94 avsnitt 2.3 ska skolan bl.a. sträva mot att eleverna successivt får ett ökat inflytande över sin utbildning. Enligt avsnitt 2.8 har rektor ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. För att eleverna ska kunna ha ett reellt inflytande måste skolan klargöra vilka mål utbildningen har.

Tillsynen i Klockarskolan visar att eleverna i varierande grad ges möjlighet till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande, och att detta är beroende av läraren och ämnet. Under elevsamtal framkommer det att i flera ämnen är undervisningen redan färdigplanerad av läraren. I vissa ämnen kan eleverna dock vara mer delaktiga. Exempelvis i de samhällsorienterande ämnena (SO) och textilslöjd deltar eleverna i utformningen av undervisningens innehåll och form.

Skolinspektionen bedömer att elevernas möjlighet till inflytande över sin utbildning och eget lärande behöver förbättras och omfatta grundskolans alla ämnen.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 kap. 2 § tredje stycket skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Enligt 3 kap. 6 § grundskoleförordningen ska eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp

ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Av Lpo 94, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, framgår bl.a. följande. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Skolan ska sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Klockarskolan har valt att arbeta med elevråd och klassråd som demokratisk arbetsform på skolan. Under elevsamtal framkommer att elevrådet inte har någon status på skolan samt att eleverna i elevrådet inte kunnat påverka något av värde på skolan. Klassråd genomförs oregelbundet. I intervjun med rektorn framkommer emellertid en annan bild där elevrådet har ett visst inflytande.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att eleverna ges kunskap om demokratins principer samt utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av Lpo 94, avsnitt 2.2, Kunskaper, framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

I intervjuer med lärare på Klockarskolan framkommer att samarbete och samverkan fungerar väl inom respektive arbetslag. Dock saknas i stor utsträckning samverkan i form av diskussioner kring pedagogik, bedömning samt värdegrundsfrågor mellan såväl arbetslagen som ämneslagen. Även samarbetet med avlämnande och mottagande skolor behöver förbättras.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra sin samverkan för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och i ett långsiktigt perspektiv.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av Lpo 94, kapitel 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår av avsnitt, 2.2 Kunskaper, att läraren ska bland annat utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Tillsynen visar att undervisningens anpassning till den enskilde eleven varierar mellan olika lärare. Exempelvis framkommer att eleverna tidvis arbetar med samma uppgifter och att anpassningen innebär att läraren endast ökar eller minskar omfattningen av arbetsuppgifter. Mer sällan ges den enskilde eleven, utifrån intresse och behov, möjlighet att prova olika arbetssätt och arbetsformer. Även när det gäller elever som behöver extra utmaningar i sitt skolarbete sker en anpassning av arbetet i begränsad utsträckning. Skolinspektionens bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande behöver förbättras.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 4 kap. 1 § skollagen framgår att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Av Lpo 94 avsnitt 2.2, Kunskaper, framgår bland annat att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Läraren ska bl.a. stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Av 5 kap. 2 § grundskoleförordningen framgår att en elev ska få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Som ett led i arbetet med att ge stöd till elever som har svårigheter i skolarbetet har skolan valt att organisera sin verksamhet i mindre grupper, så kallade 20-grupper. För de elever som riskerar att inte nå målen erbjuds också särskilt stöd hos skolans speciallärare. Vidare erbjuds sommarskola under två veckor. Tillsynen visar dock att särskilt stöd erbjuds främst inom ämnena matematik, svenska och engelska. I övriga ämnen erbjuds inte detta stöd i samma utsträckning. Vid Klockarskolan finns vidare några elever som är berättigade att få studiehundledning på sitt modersmål om de behöver det. Dessa elever har inte tillgång till detta eftersom det för tillfället inte finns någon lärare i modersmålet. Tillsynen visar vidare att det finns ett par elever som sporadiskt och med stor

frånvaro deltar i skolans undervisning. Skolan har erbjudit dessa elever olika sätt för att fullgöra sin skolgång. Exempel på detta är hemundervisning eller byte av grupp eller lärare. Trots insatserna fullgör inte alla elever sin skolgång fullt ut. Klockarskolan kan för en av dessa elever endast redovisa ett åtgärdsprogram från 2008. Skolan har inte upprättat något åtgärdsprogram under innevarande skolår, vilket är anmärkningsvärt. Det redovisade åtgärdsprogrammet uppfyller inte heller fullt ut vad ett åtgärdsprogram ska innehålla enligt författningars krav. (se vidare punkten 1.5.4) .

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder så att alla elever som är i behov av särskilt stöd kan få detta. Det ligger på skolans ansvar att efter utredning bedöma vilka åtgärder som behövs och att insätta stödåtgärder fungerar fullt ut. Skolinspektionen vill framhålla att elevvårdskonferenser och kontinuerlig uppföljning av åtgärdsprogram utgör viktiga delar i arbetet med att försöka komma tillrätta med en elevs frånvaro. Skolinspektionen bedömer även att Klockarskolan behöver fortsätta sina ansträngningar för att få behörig studiehandledning i modersmål för de elever som är i behov av det.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av åtgärdsprogram som upprättats vid Klockarskolan. Av programmen framgår inte tydligt vilka behov eleven har eller hur skolan ska tillgodose dessa behov. De åtgärder som skolan föreslår består ofta av olika arbetsuppgifter som den enskilde eleven måste utföra eller lämna in till respektive lärare. Beskrivna mål är inte tydligt relaterade till läroplanen och kursplanerna. Vissa av åtgärdsprogrammen är så utformade att de svårligen kan utvärderas. Slutligen upprättas inte vid behov åtgärdsprogram i alla ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att åtgärdsprogram upprättas vid behov i samtliga ämnen. Arbetet med åtgärdsprogrammets innehåll behöver utvecklas på skolan.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överens stämelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Av Lpo 94, kapitel 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Klockarskolan har arbetat aktivt det senaste året med att skapa en tryggare miljö. På skolan finns idag exempelvis en elevvärd ute i verksamheten Samstämmiga uppgifter från elever, lärare och rektorn pekar på att arbetet har gett resultat och de flesta elever nu upplever sin skolmiljö som lugn och trygg. Skolinspektionen upplevde också miljön i korridorerna och olika klassrum som lugn. I samtal med eleverna framkommer dock att det finns lärare som inte alltid möter eleverna med respekt. Eleverna tar även upp bristen på beröm och positiv bekräftelse och att många lärare fokuserar på elevernas svaga sidor istället för deras starka sidor. Eleverna upplever också att vissa lektioner är stökiga och att det saknas arbetsro. Rektorn bekräftar elevernas bild. Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolans arbete för att säkerställa en trygg miljö inriktad på lärande för alla elever behöver förbättras. Skolan saknar plan för agerande vid kränkande behandling mellan vuxen och elev (se 2.1.5).

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Enligt 14 a kap.1 § skollagen har bestämmelserna i detta kapitel till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Enligt 14 a kap. 6 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Tillsynen visar att Klockarskolan på olika sätt bedriver ett värdegrundsarbete. Lärare och elever beskriver etik och empatifostran som inslag i undervisningen. Olika tema-veckor och projekt med utgångspunkt i normer och värden har genomförts. Att det förekommer att lärare inte möter elever med respekt tyder dock på att värdegrundsarbetet inte i tillräcklig omfattning genomsyrar den dagliga verksamheten, vilket läroplanen kräver.

Skolinspektionen bedömer att skolans värdegrundsarbete behöver förbättras.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 16 § i diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare även upprätta en årlig plan för arbetet mot diskriminering, en så kallad likabehandlingsplan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och krän-

kande behandling ska likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Kraven enligt båda lagarna kan uppfyllas i samma plan. Skolinspektionens tillsyn avser inte planen mot diskriminering.

Skolinspektionen har granskat Klockarskolans likabehandlingsplan. Planen beskriver lagtext och vision för arbetet, begrepp och definitioner, ansvar, förebyggande arbete, arbetsgång vid förekomst av kränkande behandling eller diskriminering. Planen beskriver dock inte kränkande behandling mellan vuxen och elev. Det går heller inte att utläsa huruvida eleverna varit delaktiga vid upprättandet. Rutiner saknas för uppföljande insatser och utvärdering hur dokumentationen ska gå till.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver upprätta en årlig plan mot kränkande behandling som fullt ut motsvarar kraven i skollagen. Det är vidare viktigt att eleverna engageras på ett sätt som innebär att de får ett reellt inflytande över planens innehåll.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan). Av timplanen framgår utbildningens omfattning i timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val.
Tillsynen visar att skolan omfördelat den garanterade undervisningstiden i ämnet slöjd mellan årskurserna. Detta har fått till följd att årskurs 8 och 9 inte kommer att få den garanterade undervisningstiden i ämnet slöjd. Tillsynen visar också att vid lärares frånvaro ställs lektioner oftast in och inga vikarier tillsätts. Rektor bekräftar denna bild, men tillägger att det var en exceptionell situation i

början av detta läsår med många frånvarande lärare. Inställda lektioner, om än av olika orsaker, bidrar också till att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid i alla ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att samtliga elever får den garanterade undervisningstiden i respektive ämne. (Se även 3.1.2)

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen framgår följande. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

Klockarskolans tre arbetslag ansvarar var för sig för organisationen av elevens val. I ett av arbetslagen utgörs elevens val av de olika profilinriktningarna som eleven väljer. Ett arbetslag planerar att erbjuda elevens val i form av ett filmprojekt. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök har inte detta arbete startat ännu, utan eleverna får istället ledigt. I det tredje arbetslaget finns ingen organisation kring eller planering av elevens val. Även i detta arbetslag gavs eleverna ledigt.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att eleverna i enlighet med grundskoleförordningen erbjuds ett allsidigt urval av ämnen inom elevens val samt att eleverna uppfattar att de har ett reellt val inom vilket eller vilka ämnen de vill bredda och fördjupa sina kunskaper. Skolan behöver vidare säkerställa att alla elever får den garanterade undervisningstiden (se även 3.1.1).

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

16 (20)

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning**Bedömningspunkter****3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar**Bedömningspunkter****3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska rektorn hålla sig förtrogen med den dagliga verksamheten i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare har rektorn, enligt läroplanen avsnitt 2.8, det

övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorns pedagogiska ledarskap är av stor vikt för att säkerställa att eleverna får en likvärdig utbildning och att verksamheten inriktas mot nationella mål. Inom givna ramar har rektor också ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Tillsynen visar att rektorn till stor del är förtrogen med verksamheten. När det gäller den pedagogiska ledningen visar tillsynen att rektorn ännu inte fullt ut tagit det fulla ansvaret att verka som pedagogisk ledare enligt läroplanen. Exempel på detta är brister i anpassningen av undervisningen, den garanterade undervisningstiden, elevernas begränsade möjligheter till inflytande, de vuxnas förhållningssätt gentemot eleverna samt att det saknas samverkan på skolövergripande nivå kring dessa områden. Samverkan krävs för att utbildningen ska bli mer likvärdig och eleverna ges samma förutsättningar att nå målen för utbildningen. Rektorn behöver därför ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet.

Sammanfattningsvis innebär detta att Skolinspektionen bedömer att rektorns pedagogiska ledarskap behöver stärkas.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 5 § grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges av specialpedagogiska insatser i första hand inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får sådant stöd ges i särskild undervisningsgrupp. Styrelsen (eller den som styrelsen delegerar till) skall efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta om placering i särskild undervisningsgrupp. Av 8 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att detta beslut får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd och därför innehålla en fullföljdshänvisning.

Tillsynen visar att elever tillhörande Klockarskolan är placerade i den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen Kenda. Rektorn har inte fattat beslut om placering i särskild undervisningsgrupp för dessa elever.

Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

18 (20)

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 § förordningen om kvalitetsredovisningen ska arbetet med kvalitetsredovisning främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att för verkliga utbildningarnas nationella mål. Av Lpo 94, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Av 2 kap. 23 § grundskoleförordningen framgår att en arbetsplan ska finnas för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Skolinspektionen har tagit del av skolans policydokument för exempelvis arbetet med värdegrund och arbetsmiljö, elevmedverkan och delaktighet, utvärdering, kvalitetsutveckling och kompetensutveckling. Däremot upprättar inte skolan en gemensam arbetsplan/verksamhetsplan för sitt arbete. I sitt kvalitetsarbete använder skolan olika enkäter, provresultat och externa undersökningar för att följa upp och utvärdera måluppfyllelsen. Generellt gäller att målformuleringarna i de olika policydokumenten inte är tillräckligt konkretiserade, utan utgör mer en beskrivning av olika arbetsinsatser. Detta försvårar uppföljning och utvärdering. De områden som följs upp och utvärderas saknar därmed ett

tydligt samband med de nationella målen för utbildningen. Resultat tas inte fram och analyseras inte på en mer övergripande nivå vare sig vad gäller elevernas kunskapsutveckling eller effekterna av värdegrundsarbetet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan behöver utveckla kvalitetsarbete ytterligare

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Enligt 3 a § ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner enligt diskrimineringslagen och planer mot kränkande behandling enligt skollagen redovisas. Av 4 § framgår bl. a att skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av elever, lärare och övrig personal.

Skolinspektionen har tagit del av Klockarskolans kvalitetsredovisning för läsåret 2008 – 2009. Kvalitetsredovisningen följer en av Sätters kommun utarbetad mall. Kunskapsresultat finns redovisade utifrån läsdiagnoser i olika skolår och resultat på nationella ämnesprov i årskurs 9. Slutbetyg redovisas när det gäller matematik, svenska och engelska, för övriga ämnen saknas en redovisning av resultat. Under rubriken normer och värden redovisas resultat av en föräldra- och elevenkät liksom resultatet av personalens självvärdering av måluppfyllelsen inom området. När det gäller exempelvis Elevernas ansvar och inflytande beskrivs vilka aktiviteter som gjorts under året medan bedömning och analys av måluppfyllelse saknas. En utvärdering av skolans likabehandlingsplan saknas. De resultat som presenteras i skolans kvalitetsredovisning bedöms, analyseras och utvärderas mycket knapphändigt. Den knapphändiga analysen lyser också igenom i de åtgärder för utveckling som presenteras för att öka måluppfyllelsen. I intervjuer uppger vissa lärare att deras delaktighet i kvalitetsredovisningen varit begränsad.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att skolans kvalitets-

20 (20)

redovisningar inte uppfyller förordningarnas krav och att detta behöver åtgärdas.

2009-12-03 Stockholm

Sigbritt Gålnander

Tommy Bucht

Åsa Permén